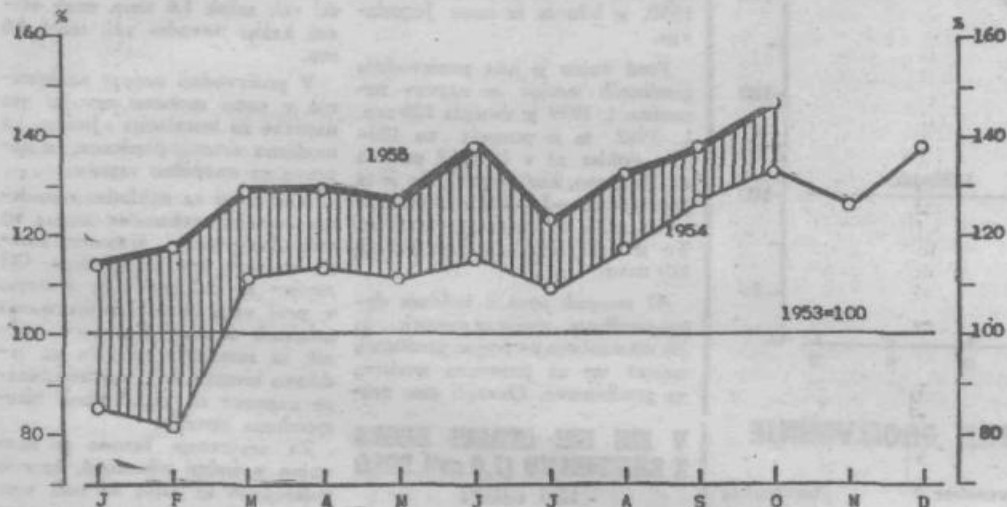

NAŠE GOSPODARSTVO

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

V oktobru je bila industrijska proizvodnja za 9 točk večja kakor v septembru leta 1955. V odnosu na povprečno mesečno proizvodnjo v letu 1953, pomeni to porast za celih 47%. Ta visoki nivo industrijske proizvodnje je rezultat splošne porasta proizvodnje in vpliva sezonskih industrij. O sploš-

deks proizvodnje v primerjavi količin raznih železnih konstrukcij, strojev, tovarnjakov, koles, elektromotorjev, generatorjev in transformatorjev, ki so dejansko rezultat večmesečnega delovnega procesa. Kemična industrija začenja svoj običajni jesenski porast s povečano proizvodnjo skoraj vseh iz-

nem porastu industrijske proizvodnje, ki je v dobrem delu nastal zato, ker smo dali v obrat nove industrijske objekte, sme že nekajkrat govoriti. K tem komentarjem je treba dodati samo še to, da sedaj vse bolj delujeta na rezultate dve novi tovarni papirja: tovarna rota papirja v Vidmu-Krškem in tovarna celuloze in naravnopapirja v Maglaju.

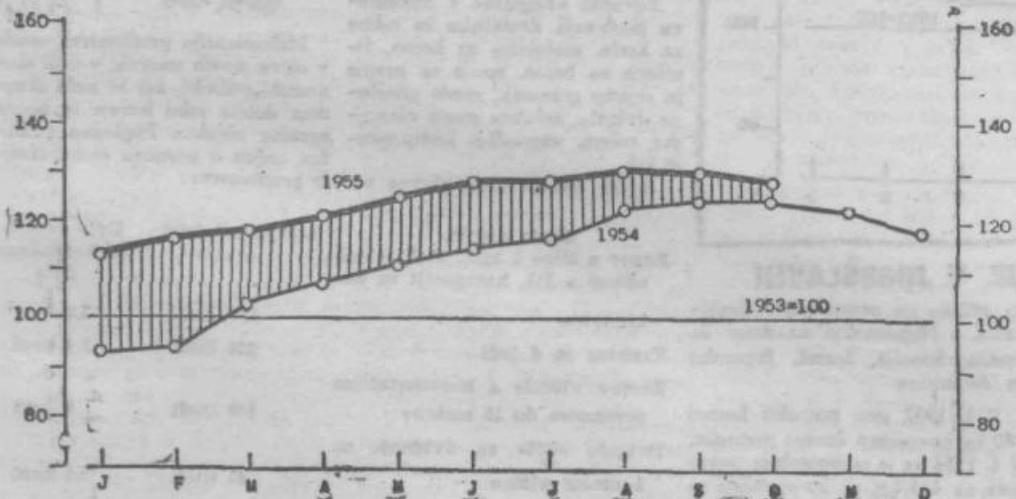
Porast za 9 točk v primerjavi s prejšnjim mesecem je večinoma rezultat porasta v živilski industriji v kemični, kovinski in elektroindustriji. Živilska industrija je povečala proizvodnjo v primerjavi s prejšnjim mesecem za 44 točk. Ta veliki skok je v veliki meri posledica polne kampanje v proizvodnji sladkorja. V oktobru smo proizvedli 45.000 ton sladkorja, kar je za 18.000 ton več, kakor v septembru, toda še vedno manj, kakor v lanskem proizvodnji. Medtem ko smo v lanskem kampanji do konca oktobra proizvedli 87.000 ton, smo letos proizvedli le 72.000 ton. Kljub temu kampanja proizvodnje sladkorja močno dviga mesečni in-

OSNOVNI INDUSTRIJSKI PROIZVODI

	mesečno povprečje januar-oktobar	1954		Indeks
		1954	1955	
Elektroenergija	mil. kWh	276	354	129
Premog	tisoč. ton	1.09	1240	111
Metallurški koks	tisoč. ton	32	59	185
Surova nafta	tisoč. ton	17	21	124
Predelava nafte	tisoč. ton	55	63	115
Surovo železo	tisoč. ton	28	41	146
Surovo jeklo	tisoč. ton	50	66	132
Valjano blago	tisoč. ton	33	42	127
Elektrolitski baker	ton	2267	2094	92
Svinec	ton	5343	6200	117
Votlo steklo	ton	1710	2390	140
Cement	tisoč. ton	115	131	114
Zveplena kislin	ton	4822	6121	127
Umetna gnojila	ton	9324	17457	188
Kmetijski stroji	kosov	745	1096	148
Tovarnjaki	kosov	127	149	117
Kolesa	kosov	2775	3703	133
Rezan les	tisoč. ton	157	157	100
Papir in karton	ton	4944	5701	115
Bombažne tkanine	tisoč. m ²	13658	14347	105
Volnene tkanine	tisoč. m ²	1580	2141	135
Obutev	tisoč. parov	1110	1268	114
Jedilno olje	ton	2509	2832	113
Pivo	tisoč. hl	75	77	103
Tobačni izdelki	ton	1254	1344	108

(Podatki so iz »Indeksa«, stran 11)

ZAPOSLENOST V PROIZVODNJI

NEPLAČANO BLAGO — RESNE TEŽAVE ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Mnoge gospodarske organizacije niso v svojem dosedanjem poslovanju zadosti skrbale za pravočasno plačilo prodanih proizvodov. Po drugi strani pa so mnoga podjetja, ustanove, investitorji in drugi popolnoma neodgovorno sklepali razne posle, ne da bi poprej zagotovili potrebna sredstva za plačilo.

S tem se je ustvarjalo na tržišču umetno povpraševanje. To je zlasti prihajalo do izraza v začetku vsakega leta, ko so najrazličnejši koristniki, ki so šele planirali ostvarety določenih dohodkov med letom, že na široko obvezali proizvodnjo za investicijske in druge nabave. Dosedanja praksa kaže, da se tako poslovanje nujno škodljivo odraža na trgu, posredno pa vpliva na gospodarske organizacije in delovne kolektive, ki niso temu vprašanju posvetili zadosti pozornosti.

Gospodarske organizacije, ki niso pravočasno dobile od kupca izplačanega blaga pridejo s tem v položaj, da jim tako vezana sredstva onemogočajo, da bi izplačale delavcem njihove zaslužene plače, da bi izpolnile prispele družbene obveznosti in da bi nadaljevale s potrebno nabavo materiala.

Po drugi strani pa se pojavlja prikrita investicijska in proračunska potrošnja, ki ni bila financirana iz namenskih sredstev, temveč se vleče v obratnih sredstvih gospodarstva. Tako ostajajo obratna sredstva, ki jih gospodarske organizacije dobivajo v obliki kratkoročnih kreditov, sredstva za stihijsko financiranje potrošnje, za ustvarjanje umetnega pritiska na trgu in vnašajo razne motnje v gospodarstvo.

V posameznih podjetjih vlada precej razširjeno mnenje, da je take težave v njihovem poslovanju moč rešiti samo z izdajanjem novih kreditov za obratna sredstva. To pa bi pomenilo samo še v naprej dopuščati nemoteno širjenje nenamenske potrošnje, za katero niso zagotovljena potrebna sredstva in ki nima nikakršnega opravičila.

Da bi osvetlili to trditve, bomo navedli samo en primer. Ob koncu tega leta so posamezna trgovska podjetja za promet z elektrotehničnim materialom sklenila z ustrežajočimi podjetji elektroindustrije pogodbe, in sicer za nabavo velikih količin elektroinstalacijskega materiala v prihodnjem letu. Treba je pripomniti, da so ta podjetja imela že letos velike težave pri prodaji blaga na notranjem trgu, še bolj pa pri vplačilu od končnih koristni-

kov, investitorjev. Težave njihovega poslovanja so se občutno odrazile tudi na same proizvajalce tega materiala. Ustvarjala se je veriga medsebojnih obveznosti glede na plačilo izročene blaga, ki še do danes ni moglo biti rešeno, ker končni koristniki niso razpolagali s potrebnimi sredstvi.

Kljub takim izkušnjam pa proizvodna podjetja jemljejo za orientacijo svoje bodoče proizvodnje avtomatično za osnove pogodbe, ki se jih sklenila s trgovskimi podjetji za leto 1956. V tem primeru niti trgovina, niti proizvodnja ne izhajata iz stvarne analize sedanjega stanja na trgu, predvsem pa ne proučujeta stvarnih možnosti ne samo glede plasmaja tega blaga, temveč tudi glede zagotovitve pravočasnega plačila. Računajo pač, da se bo »blago proizvedlo, da bo izročeno kupcem, a težave glede plačila bomo reševali z novimi kratkoročnimi krediti«. Tako se ustvarja napačna slika, sama podjetja pa prihajajo v tak položaj, da se šele kasneje zavedo, da so vložila sredstva v proizvodnjo, za katero ni na sedanjem trgu realnega povpraševanja, ki bi bilo zasnovano na zadostnih zneskih denarnih sredstev.

Treba je posebej pripomniti, da tako zanemarjajo možnosti za preorientacijo proizvodnje. Namesto da proizvajajo blago za potrošnike, ki nimajo preskrbljenih denarnih sredstev, bi se mnogi proizvajalci lahko preorientirali na potrebo široke potrošnje, kjer dejansko obstoja nezadovoljeno in plačilno sposobno povpraševanje.

Borba za pravočasno realizacijo prodanih proizvodov pomeni sestavni del splošnih naporov za ureditev trga. Zato bi morali temu problemu posvetiti polno pozornost ne samo strokovni aparat, ki v podjetjih opravlja komercialne in finančne posle, temveč tudi organi upravljanja.

Veljavni sistem plačila omogoča gospodarskim organizacijam, da izkoriščajo razne instrumente, ki zagotavljajo, da kupci izročeno blago pravočasno plačajo. Toda vsi ti instrumenti se zazdaj zelo slabo uporabljajo.

Tajpomembnejši instrument za preprečevanje takih pojavov na sektorju investicijske potrošnje predstavljajo novi predpisi, ki obvezujejo investitorje, da položijo ustrežajoči depozit glede na vrednost pogodbenih del. Plačilo takih depozitov s strani investitorjev ne pomeni »zaščite gospodarstva pred navalom nevestnih investitorjev, ki so po dosedanjih praktično neodgovorno sklepali posle ter niso predhodno izmerili svojih realnih finančnih možnosti, temveč predstavlja tudi najboljšo zaščito samih delovnih kolektivov, ki bodo lahko pravočasno dobili plačane terjatve in s tem ustvarili potrebna sredstva za plačanje družbenih obveznosti, za izplačilo plač delavcem in za nadalnje poslovne sploh.

J. Smole

Celotno zaposleno osebje v proizvodnji je v primerjavi s prejšnjim mesecem upadlo za 2 točki. Število zaposlenih se je najbolj zmanjšalo v gradbenstvu in v industriji gradbenega materiala. To zmanjšanje je v zvezi z rednim zmanjšanjem proizvodnje vsake jeseni, vendar je letos nastopilo nekoliko bolj zgodaj.